

**พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**

Information Seeking Behavior for Research of the Staff of Mahasarakham
University

มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ ¹

Maliwan Noibuatip

¹ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: Senior librarian at Academic Resource Center, Mahasarakham University, E-mail: maliwan.n@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ปัญหาและความต้องการสารสนเทศและการบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งพัฒนาแนวทางการพัฒนาศูนย์บริการสารสนเทศและการบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 149 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่มิ่พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งที่ใกล้และสะดวกในการเข้าใช้ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต/ฐานข้อมูลออนไลน์ เครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศมากที่สุด คือ คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ข้อมูลชี้แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ เอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือและบทความวารสาร เกณฑ์การประเมินสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ ความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้บุคลากรส่วนใหญ่เคยเข้าใช้บริการในห้องสมุดและมีความถี่ในการเข้าใช้ 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ความต้องการและการใช้บริการของห้องสมุดเพื่อการวิจัย พบว่าโดยรวมบุคลากรใช้บริการของห้องสมุดอยู่ในระดับน้อย มีการใช้วัสดุตีพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนโสตทัศนวัสดุมีการใช้ในระดับน้อยมาก มีการใช้บริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยใช้บริการสอนการสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัยอยู่ในระดับมาก บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการวิจัย สำหรับผู้ที่ประสบปัญหาและอุปสรรคพบว่า บุคลากรไม่ทราบแหล่งสารสนเทศเพื่อการวิจัย ปัญหาสารสนเทศเก่าล้าสมัย และไม่มีสารสนเทศที่ต้องการในห้องสมุด ส่วนแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์มีปัญหาเรื่องความล่าช้าของสัญญาณอินเทอร์เน็ต บุคลากรมีความต้องการให้สำนักวิทยบริการสนับสนุนการดำเนินการวิจัย โดยต้องการสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ต้องการใช้บริการสารสนเทศเพื่อการวิจัย ได้แก่ บริการสอนการสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัยอยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาศูนย์บริการสารสนเทศและบริการสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาตามความต้องการของนักวิจัยให้มากขึ้น ทรัพยากรสารสนเทศควรมีรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นและการบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากรควรจัดให้มีบริการสอนการสืบค้นสารสนเทศและบริการเพื่อการวิจัยให้มากขึ้น

ABSTRACT

This research aimed to study the information seeking behavior of Mahasarakham University staffs, in the aspect of the problems and needs of information and information services for research, and to find the guideline for developing information resources and information services of the Academic Resource Center, Mahasarakham University. The samples were 149 university staffs, by purposive sampling. The questionnaire was used to collect data and the statistical used to analyze the data were percentage, means and standard deviation. The research findings revealed that: The majority of staffs of Mahasarakham University sought information from Internet / online databases/search engine which was easy to access. They mostly used personal computers (PC) to search for information. Almost of the searching started from reference or bibliography appeared at the end of the book / journal and most of information was evaluated by the reliability (author, publisher). Most of staffs used to walk in and access to library services with frequency of access at 1-5 times/week. The level of using information services was found in a low level as a whole. Therefore, the information seeking for printed material was at the

moderate level, the research report was at high level. But the information seeking for non-printed material was at a low level in all types. Most of the staffs used library services at a moderate level and the information retrieval service was at a high level. Most of staffs did not have the problem of seeking information for research. For those who encounter problems and obstacles was found that they did not know where the research are, moreover the problem of information which were old and not up to date, and there was no information needed in the library. In term of Internet resources and networking, there was a problem with the delay of the Internet signal. The majority of staffs wanted the university library support in information resources at a moderate level as a whole. They also needed electronic material, information services, and research information retrieval service for research at a high level as well. The guideline for the development of information resources and library services such as to provide information resources covering all disciplines, based on the needs of the researchers: to acquire the electronic information resources should be electronic in higher ratio than printed and non-printed formats: and to service information for researchers in teaching information retrieval and more.

คำสำคัญ: พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Keywords: Information seeking behavior, Information need, Researcher, Mahasarakham University

บทนำ

ปัจจุบันบุคคลในวงการต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจการวิจัยมากขึ้น เพราะความรู้ทั้งหลายในการดำเนินงานยังไม่สมบูรณ์พอ ยังมีคำถามที่ต้องการคำตอบและยังมีปัญหาที่ต้องการการแก้ไข การวิจัยเป็นการพยายามหาคำตอบให้กับสิ่งที่อยู่ในความสนใจเหล่านั้นโดยกระทำอย่างมีเป้าหมายอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเชื่อถือได้ (Berger, 1998, p. 3) ความสงสัยและอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้าและทดลองเพื่อให้ได้คำตอบที่ยืนยันองค์ความรู้หรือข้อสงสัยต่าง ๆ จนกำหนดเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนและวัตถุประสงค์ที่แน่นอน รวมทั้งอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้การวิจัยยังมีความสำคัญ คือ ทำให้เพิ่มพูนความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ โดยเป็นการแสวงหาความรู้หรือความจริงเพื่อสร้างเป็นกฎ สูตรและทฤษฎีในแต่ละสาขาวิชา เพื่อนำไปประยุกต์หรือใช้ประโยชน์ในงานต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายในการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติโดยตรง ทั้งนี้การวิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าแต่ละขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดเรื่องที่จะทำวิจัยการแสวงหาสารสนเทศ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลลัพธ์ที่ตอบคำถามวิจัยหรือแก้ปัญหาได้ (Walliman, 2011, p. 8) ซึ่งในปัจจุบันบุคคลในวงการต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจการวิจัยมากขึ้นเพราะเล็งเห็นประโยชน์ของการวิจัยที่มีต่อมวลมนุษยชาติ อีกทั้งผลงานวิจัยเป็นตัวชี้วัดถึงคุณภาพและศักยภาพทางวิชาการของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญในการสนับสนุนการวิจัยมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นองค์การทางการศึกษาที่ให้การสนับสนุนบุคลากรในการทำวิจัย โดยจัดสรรงบประมาณสำหรับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยทุกปี ผลงานการวิจัยเหล่านี้สามารถนำเข้าไปเป็นตัวชี้วัดของมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งนักวิจัยหมายถึงผู้ที่ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อตอบประเด็นที่สงสัยโดยมีระเบียบวิธีอันเป็นที่ยอมรับในแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (Sombat Tayraukham, 2015, p. 12) นักวิจัยทุกคนจะต้องศึกษาค้นคว้าสารสนเทศหลากหลายประเภทจาก

แหล่งต่าง ๆ มากมายทั้งใกล้และไกล เพื่อนำมาประกอบให้งานวิจัยเกิดวิทยาการใหม่ ๆ เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้นทั้งทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งนำมาใช้เป็นประโยชน์เพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาบุคคลและหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น อีกทั้งการวิจัยสามารถช่วยในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การตัดสินใจปัญหาหรือการวินิจฉัยสั่งการ ของผู้บริหารให้เป็นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์ทั้งแก่นักวิจัย มหาวิทยาลัย สังคมและประเทศชาติ

กระบวนการทำวิจัยที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ การแสวงหาสารสนเทศ โดยเป็นการค้นคว้าสารสนเทศอย่างมี วัตถุประสงค์เพื่อนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ได้ตามต้องการ ซึ่งในการทำวิจัยมีเป้าหมายได้คำตอบ องค์ความรู้ใหม่หรือการ แก้ปัญหา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามในฐานะแหล่งจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศของมหาวิทยาลัยได้เห็น ความสำคัญของการวิจัย โดยจัดให้บริการสารสนเทศสำหรับบุคลากรของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อาจารย์ นักวิจัย หรือบุคลากร สายสนับสนุน ทั้งการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการวิจัย ของบุคลากรสำเร็จและได้ประโยชน์สูงสุดในทางวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศและความ ต้องการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากร สารสนเทศและการจัดให้บริการสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของนักวิจัย รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงาน วิจัยที่มีคุณภาพและใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการสารสนเทศและการบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากร มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยสำหรับบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วยอาจารย์ นักวิจัย และ บุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 149 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ได้รับการ สัมภาษณ์ในการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคามระหว่าง พ.ศ. 2556-2559 โดยรวบรวมจากบัญชีรายชื่องานวิจัยของกอง วิจัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 149 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษารวบรวมและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและแบบเปิด
 - ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการวิจัย มี 5 ด้าน คือ ด้านแหล่งสารสนเทศ รูปแบบของ สารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ วิธีการที่ใช้ในการแสวงหา และด้านการใช้บริการสารสนเทศ เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
 - ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการในการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัย เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ
 - ตอนที่ 4 ความต้องการการสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และข้อคำถามแบบเปิด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นข้อคำถามแบบเปิด

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสารสนเทศ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 และปรับแก้ข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบกับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ซึ่งมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหน้าที่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังคณะและหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เก็บรวบรวมแบบสอบถามระหว่างเดือนกรกฎาคม 2560 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2560 แจกแบบสอบถามจำนวน 149 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 130 ฉบับ นำมาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาทั้งสิ้น 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.54 ของแบบสอบถามที่แจกไป

4. การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่และร้อยละ ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 4 วิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 5 นำคำตอบมาจัดกลุ่มและวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อหาข้อสรุปของคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 71 คน (ร้อยละ 59.16) เป็นเพศชาย จำนวน 49 คน (ร้อยละ 40.84) ส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 43.34) รองลงมาอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 33.34) ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการ/วิชาชีพ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 42 คน (ร้อยละ 35.00) รองลงมา คือ ผู้มีตำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 41 คน (ร้อยละ 34.16)

2. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลออนไลน์ จำนวน 100 คน (ร้อยละ 83.33) รองลงมา ได้แก่ แหล่งสถาบัน/ห้องสมุด จำนวน 84 คน (ร้อยละ 70.00) เครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการ พบว่าส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (PC) จำนวน 108 คน (ร้อยละ 90.00) รองลงมา ได้แก่ โน้ตบุ๊ก (Notebook) จำนวน 71 คน (ร้อยละ 59.16) วิธีการค้นหาสารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาเอกสารอ้างอิง หรือบรรณานุกรมที่ปรากฏท้ายเล่มหนังสือ/บทความวารสาร จำนวน 102 คน (ร้อยละ 85.00) รองลงมา ได้แก่ สืบค้นโดยใช้โปรแกรมค้นหา เช่น Google Yahoo เป็นต้น จำนวน 85 คน (ร้อยละ 70.83) ส่วนใหญ่ประเมินสารสนเทศโดยดูจากความน่าเชื่อถือ (เช่น ผู้เขียน สำนักพิมพ์ ลักษณะของวัสดุตีพิมพ์ เป็นต้น) จำนวน 92 คน (ร้อยละ 76.66) รองลงมา ได้แก่ ความทันสมัยของสารสนเทศ จำนวน 85 คน (ร้อยละ 70.83) ส่วนใหญ่เคยเข้าใช้บริการในห้องสมุด จำนวน 96 คน (ร้อยละ 80.00) ไม่เคยเข้าใช้บริการเลย จำนวน 21 คน (ร้อยละ 17.50) ส่วนใหญ่เข้าใช้บริการ 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 63 คน (ร้อยละ 65.62)

การแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$) เมื่อจำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ พบว่าบุคลากรแสวงหาวัสดุตีพิมพ์อยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 2.90$) รองลงมา ได้แก่ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 2.55$) และโสตทัศนวัสดุ ($\bar{X} = 1.77$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายชื่อในแต่ละประเภทของทรัพยากร พบว่า ประเภทวัสดุตีพิมพ์ บุคลากรแสวงหาทรัพยากรวิจัยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา ได้แก่ หนังสือตำรา ($\bar{X} = 3.81$) และวิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 3.70$) ประเภทสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า บุคลากรแสวงหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) รองลงมา ได้แก่ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.40$) และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 2.59$) ประเภทโสตทัศนวัสดุ พบว่า บุคลากรแสวงหาซีดีรอม/วีซีดี/ดีวีดี

อยู่ในระดับน้อยเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมา ได้แก่ ภาพ/แผนภาพ/ตาราง ($\bar{X} = 1.98$) และวีดิทัศน์ ($\bar{X} = 1.81$) แสงหาทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.05$) การใช้บริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรใช้บริการสอนสืบค้นสารสนเทศเพื่อวิจัยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 3.55$)

3. ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 55.83) ประสบปัญหา จำนวน 53 คน (ร้อยละ 44.16) บุคลากรที่ประสบปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศเกิดจากผู้แสวงหาสารสนเทศเอง ได้แก่ ไม่ทราบแหล่งสารสนเทศเพื่อการวิจัยในระดับมากที่สุด จำนวน 28 คน (ร้อยละ 52.83) รองลงมา ได้แก่ ไม่มีเวลาในการแสวงหาสารสนเทศ จำนวน 26 คน (ร้อยละ 49.05) ปัญหาที่เกิดจากตัวสารสนเทศ พบว่า ความไม่ทันสมัยของสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 45 คน (ร้อยละ 84.90) รองลงมา ได้แก่ ความไม่สมบูรณ์ของสารสนเทศ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 50.94) ด้านแหล่งสารสนเทศ พบว่า แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลไม่มีเวลาให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 19 คน (ร้อยละ 35.84) แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ พบว่า สถานที่นั้นไม่มีสารสนเทศที่ต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 26 คน (ร้อยละ 49.05) แหล่งสารสนเทศที่เป็นเทคโนโลยีและการสื่อสาร (แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์) พบว่า ความล่าช้าของสัญญาณอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 36 คน (ร้อยละ 67.92) รองลงมา ได้แก่ ความล่าช้าที่เกิดจากคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 47.16)

4. แนวทางการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยสำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า บุคลากรระบุความต้องการให้สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สนับสนุนการดำเนินการวิจัยด้านทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ พบว่า บุคลากรต้องการสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา ได้แก่ ต้องการวัสดุตีพิมพ์ ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณารายข้อของประเภทสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า บุคลากรต้องการวารสารอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมา ได้แก่ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 4.08$) และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.98$) ประเภทสิ่งพิมพ์ พบว่า ต้องการรายงานการวิจัยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา ได้แก่ หนังสือตำรา ($\bar{X} = 4.17$) ความต้องการในการใช้บริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรต้องการบริการสอนสืบค้นสารสนเทศเพื่อวิจัยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาได้แก่ บริการรวบรวมบรรณานุกรม ($\bar{X} = 3.90$) และบริการสอนการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote/Zotero/Mendley ($\bar{X} = 3.87$)

อภิปรายผล

1. บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามใช้แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น Google, Google scholar, Pubmed, Sciencedirect เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากและแหล่งข้อมูลสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญและใหญ่ที่สุด มีการปรับปรุงข้อมูลอยู่ตลอดเวลาแทบทุกวินาที ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกสาขาวิชา อีกทั้งสามารถสืบค้นได้ทุกสถานที่ บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ยอมรับใช้แหล่งสารสนเทศนี้เป็นอย่างมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ วงษ์เศษ (Duangai Wongsate, 2011) ที่พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีการแสวงหาสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศค้นหาสารสนเทศด้านการศึกษา โดยเลือกใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา วงศ์จตุรภัทร (Sunanthar Vongjaturapat, 2007) นามลิน เทียมแก้ว (Namlin

Teamkaew, 2011, p. 81) อัญญนิชตา รุ่งวิชานีวัฒน์ และฤทัยชนนี สิทธิชัย (Annichata Rungwichaniwat & Ruethaichonnee Sithichai, 2013) ยุทธนา เสมอจิตร (Yuttana Samerchit, 2015) อีเดมและเบสซี่ (Edem & Basse, 1999) และบาร์เรตต์ (Barrett, 2005) ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า แหล่งสารสนเทศที่เลือกใช้มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ และฐานข้อมูลออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ (Malivan Pradittheera, 2013) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่มีความสะดวก โดยเลือกใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาสารสนเทศจากเว็บไซต์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณา สืบกระพัน (Onuma Suebkraphan, 2009) ที่พบว่า วิศวกรนิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่ใกล้ตัว และใช้แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นสารสนเทศ

ผลการวิจัยยังพบว่าบุคลากรใช้แหล่งห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเป็นอันดับที่สอง เนื่องจากสามารถศึกษาค้นคว้าจากสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุอื่น ๆ ได้ด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฮาร์ท (Hart, 1993) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของอาจารย์ในวิทยาลัยและพบว่า อาจารย์เลือกใช้แหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดของวิทยาลัย เนื่องจากมีความสะดวก และอยู่ใกล้ที่ทำงาน เช่นเดียวกับฟรานซิส (Francis, 2005, pp. 69) ได้ศึกษาพฤติกรรมการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์ สาขาสังคมศาสตร์ และพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เลือกใช้สารสนเทศจากเอกสารหนังสือตำรา และบทความวารสาร ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากงานวิจัยของคูล (Cool, 2000) ที่พบว่า นักวิชาการการบินและอวกาศนิยมใช้แหล่งข้อมูลบุคคล ได้แก่ เพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกคนใกล้ตัวในการหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการทำงานของพวกเขา เช่นเดียวกับผลการวิจัยของจินตนา เกษรบัวขาว (Jintana Gesornbuakao, 2012, pp. 79) พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษามีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศอยู่ในระดับมากทุกแหล่ง โดยเลือกแหล่งที่ใกล้ตัว คือ อาจารย์ผู้สอนและเพื่อนมากที่สุดเป็นอันดับแรก

ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นหรือแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการ พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ โน้ตบุ๊ก การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากการใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลจะให้ความสะดวกและถนัดในการพิมพ์ ส่วนโน้ตบุ๊กให้ความคล่องตัวในการนำติดตัวไปทำงานในที่ต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะเมื่อแหล่งที่นิยมใช้แสวงหาสารสนเทศคืออินเทอร์เน็ต

ด้านวิธีในการค้นหาสารสนเทศ พบว่า บุคลากรศึกษาจากเอกสารอ้างอิง หรือบรรณานุกรมที่ปรากฏท้ายเล่มหนังสือ/บทความวารสารอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับบัตส์ (Bates, 1989) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ และสรุปวิธีการสืบค้นสารสนเทศของบุคคลเหล่านั้น ได้แก่ 1) การติดตามเชิงรอกหรือรายการอ้างอิง (Footnote chasing/Backward chaining) เป็นการติดตามรายการอ้างอิงในหนังสือและบทความที่สนใจ วิธีนี้นิยมใช้ในหมู่นักสังคมศาสตร์และนักมนุษยศาสตร์ 2) การสืบค้นตรรกะการอ้างอิง (Citation searching/Forward chaining) เป็นการสืบค้นในตรรกะการอ้างอิง เช่น Social science Index เป็นต้น เพื่อสำรวจว่ารายการนั้น ๆ มีใครนำไปอ้างอิงบ้าง จะได้ติดตามงานของผู้ที่นำไปอ้างอิงต่อไป 3) การสืบค้นวารสารย้อนหลัง (Journal run) เป็นการสืบค้นวารสารโดยกำหนดชื่อวารสารหลักในสาขาวิชาที่ต้องการสืบค้น และสำรวจวารสารชื่อนั้น ๆ ย้อนหลังไปตามปีที่ต้องการทุกฉบับ การสืบค้นวิธีนี้ทำให้ได้บทความในเรื่องที่ต้องการจำนวนมาก เนื่องจากวารสารหลักในสาขาวิชาต่าง ๆ จะมีบทความที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชานั้น ๆ สูงกว่าวารสารอื่น ๆ 4) การสำรวจชั้นหนังสือในเนื้อหาที่ต้องการหลายเล่ม 5) การสืบค้นบรรณานุกรมและตรรกะและสาระสังเขปในเรื่องที่ต้องการโดยสืบค้นจากหัวเรื่องหรือคำสำคัญในเครื่องมืองดงกล่าว และ 6) การสืบค้นจากชื่อผู้แต่ง (Author searching) เป็นการสืบค้นในกรณีนี้ที่ทราบว่ามีผู้แต่งคนใดเขียนเรื่องในสาขาที่กำลังสืบค้น อาจใช้ชื่อผู้แต่งคนนั้นสืบค้นต่อเพื่อให้ได้งานเขียนของผู้แต่งนั้นเพิ่มเติมในหัวข้อเดียวกัน

ด้านเกณฑ์ในการประเมินสารสนเทศที่ได้จากการแสวงหา พบว่า ใช้การประเมินโดยดูจากความน่าเชื่อถือ (เช่น ผู้เขียน สำนักพิมพ์ ลักษณะของวัสดุตีพิมพ์ เป็นต้น) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความทันสมัยของสารสนเทศ (ดู

จากปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์) การที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ เนื่องจากเอกสารหรือสารสนเทศซึ่งมีผู้เขียนเป็นผู้มีความชำนาญในเรื่องที่เขียนทำให้ผู้อ่านมีความมั่นใจเชื่อถือในเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัญญณีนิชตา รุ่งวิชานิววัฒน์ และฤทัยชนนี สิทธิชัย (Annichata Rungwichaniwat & Ruethaichonnee Sithichai, 2013)

ด้านการเข้าใช้ทรัพยากรสารสนเทศหรือบริการสารสนเทศของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เคยเข้าใช้บริการในห้องสมุดอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 96 คน (ร้อยละ 80.00) ที่ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้เนื่องจาก สำนักวิทยบริการได้จัดปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของสถานที่ให้เหมาะสม จัดหาทรัพยากรในการศึกษาค้นคว้า ให้พร้อมตอบสนองความต้องการของนักวิจัยและผู้ให้บริการอื่น ๆ ด้วยการจัดบริการอย่างหลากหลายและเชิญชวนให้เข้ามาใช้บริการและร่วมกิจกรรมกับสำนักวิทยบริการเป็นระยะ ทำให้มีผู้สนใจเข้าใช้บริการมากขึ้น สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของน้ำลิน เทียมแก้ว (Namlin Teamkaew, 2015, pp. 44-49) ซึ่งศึกษาเรื่องการพัฒนาระบบบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และได้พัฒนาบริการหลัก 9 ประเภท เพื่อสนับสนุนการวิจัยของผู้ใช้บริการ รวมทั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัย

ด้านความถี่ในการใช้บริการ พบว่า บุคลากรเคยเข้าใช้บริการในห้องสมุด 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ อยู่ในระดับมากที่สุด จาก การศึกษางานวิจัยอื่น ๆ พบว่า การเข้าใช้บริการในห้องสมุดสถาบันต่าง ๆ มีแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้บริการ และความพร้อมให้บริการของห้องสมุดซึ่งดำเนินการจัดให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้หลายช่องทาง เนื่องจากในยุคปัจจุบันมีแหล่งสารสนเทศ และวิธีการสืบค้นสารสนเทศอย่างหลากหลาย เข้าถึงได้ง่ายด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศนั่นเอง

ด้านระดับการแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับน้อย การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรมีทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการพอสมควรแล้ว เช่น หนังสือ เอกสาร ตำราในสาขาวิชาเฉพาะเป็นของตนเอง หรือเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่จัดให้บริการในห้องสมุดคณะ เป็นต้น ทั้งนี้องค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรกของการแสวงหาสารสนเทศ คือ บุคคลผู้มีความต้องการสารสนเทศนั่นเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภิรมย์ศักดิ์ เอ็งฉ้วน (Peemasak Angchun, 2014, p. 120) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ที่ต้องการสารสนเทศในบริบทแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบสามปัจจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ผู้แสวงหาสารสนเทศ 2) บริบทที่ต้องการสารสนเทศ และ 3) การปฏิสัมพันธ์กับระบบการค้นหาสารสนเทศ โดยที่ผู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญลำดับที่หนึ่งในการแสวงหาสารสนเทศ ระดับการแสวงหาสารสนเทศของแต่ละบุคคลจะมีมากหรือน้อยมีความแตกต่างกันตามบริบทเฉพาะตัวของผู้แสวงหาสารสนเทศ

บุคลากรใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยใช้วัสดุตีพิมพ์ประเภทรายงานการวิจัยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ หนังสือตำรา และวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าวัสดุตีพิมพ์ดังกล่าว ยังเป็นที่ต้องการใช้เพราะคุณสมบัติที่ดีนั้นคือเปิดอ่านได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องอ่าน และรายงานการวิจัยจะมีเนื้อหาการค้นพบใหม่ ๆ ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยได้เป็นอย่างดี ส่วนสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์มีการแสวงหาในระดับมาก ได้แก่ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะการใช้ที่ง่ายสะดวก สืบค้นได้ตรงกับความ ต้องการอย่างรวดเร็ว รองลงมาได้แก่ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของน้ำลิน เทียมแก้ว (Namlin Teamkaew, 2011, p. 81) พบว่า นิสิตเลือกใช้แหล่งสารสนเทศแบบฐานข้อมูลออนไลน์วารสารอิเล็กทรอนิกส์และใช้วิทยานิพนธ์ฉบับเต็มผ่านฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือเว็บไซต์สำนักวิทยบริการในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญญณีนิชตา (Agboola, 2010) ซึ่งศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาคณะเกษตร มหาวิทยาลัยนิเกอเรีย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้ทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดเช่นเดียวกัน

การแสวงหาสารสนเทศประเภทโสตทัศนวัสดุ พบว่า มีน้อยมากทุกประเภท ได้แก่ ซีดีรอม วีซีดี ดีวีดี ภาพ แผนภาพ ตาราง และวีดิทัศน์ ตามลำดับ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โสตทัศนวัสดุดังกล่าวมีข้อจำกัดจะต้องใช้เครื่องมือในการอ่าน ทำให้ไม่สะดวกในการใช้ ส่วนภาษาที่ใช้ในการแสวงหาเนื้อหาสารสนเทศใช้ภาษาไทยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เนื่องจากความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาไทย ทำให้อ่านได้เข้าใจเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามสารสนเทศภาษาอังกฤษยังเป็นที่ต้องการเพราะวิทยาการใหม่ ๆ สิ่งต่าง ๆ ที่ค้นพบถ่ายทอดมาโดยใช้ภาษาอังกฤษ

การใช้บริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรใช้บริการสอนหรืออบรมการสืบค้นสารสนเทศเพื่อวิจัยอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากห้องสมุดสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ฐานข้อมูลออนไลน์จำนวนมาก เพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ทั้งประเภทเอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวารสาร หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแต่ละฐานข้อมูลมีเทคนิคการสืบค้นที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการตรงตามความต้องการของผู้ใช้ในเวลาที่รวดเร็ว สำนักวิทยบริการได้จัดคณะวิทยากรเพื่อดำเนินการฝึกอบรมให้แก่ผู้ใช้บริการอยู่เสมอ เช่นเดียวกับบริการรวบรวมบรรณานุกรม และบริการสอนการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote/Zotero/Mendley ซึ่งเป็นการอบรมและแนะนำให้บุคลากร นักวิจัย และผู้ใช้บริการ สามารถจัดการบรรณานุกรมได้ด้วยตนเอง ทำให้มีความสะดวกในการจัดพิมพ์เป็นอย่างมาก สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของน้ำลิน เทียมแก้ว (Namlin Teamkaew, 2015, pp. 44-49) ที่พัฒนาระบบบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วยบริการต่าง ๆ ได้แก่ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการเผยแพร่สารสนเทศเฉพาะรายบุคคล บริการข่าวสารทันสมัย บริการ Alert บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการตรวจสอบค่า Journal impact factor บริการตรวจสอบการอ้างอิง บริการสอนการสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย และบริการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote

2. บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ประสบปัญหาและอุปสรรคเกิดจากผู้แสวงหาสารสนเทศเอง เกิดจากบุคลากรไม่ทราบแหล่งสารสนเทศเพื่อการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ไม่มีเวลาในการแสวงหาสารสนเทศและไม่ทราบวิธีการแสวงหาสารสนเทศ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของผู้วิจัยมีความสามารถในการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน สอดคล้องกับวิลสันและวอลซ์ (Wilson & Walsh, 1996) ที่ได้วิเคราะห์จำแนกอุปสรรคที่ขัดขวางการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งสามารถแบ่งอุปสรรคออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal characteristics) อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ (Economic variable) อุปสรรคด้านสังคมหรืออุปสรรคระหว่างบุคคล (Social/Interpersonal variable) อุปสรรคต่าง ๆ ด้านสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ และอุปสรรคด้านลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information source characteristics)

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตัวสารสนเทศ พบว่า ความไม่ทันสมัยของสารสนเทศ (หนังสือเก่าล้าสมัย) อยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากในสำนักวิทยบริการมีทรัพยากรวัสดุตีพิมพ์บางประเภทที่เก่าแต่ยังเป็นที่ต้องการใช้ของผู้ใช้บริการบางคน ดังนั้นจึงไม่สามารถจำหน่ายได้ รองลงมา ได้แก่ ความไม่สมบูรณ์ของสารสนเทศ และสารสนเทศที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ อย่างไรก็ตามสำนักวิทยบริการได้จัดกิจกรรมเพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์หรือหนังสือ วารสารที่ตีพิมพ์ใหม่ทุกปี เรียกว่า MSU Book Fair โดยจัดให้ผู้ใช้บริการเป็นผู้คัดเลือกและแนะนำสิ่งซื้อหนังสือที่ตนเองสนใจเข้ามาไว้ในสำนักวิทยบริการ ตลอดจนจัดซื้อและสมัครสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ วารสารและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยทุกวัน จึงทำให้มีข้อมูลทันสมัยจำนวนมากให้บุคลากรคัดเลือกนำไปใช้เช่นเดียวกับที่มีให้บริการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ทำให้หน้าจะทดแทนปัญหาข้อมูลเก่าล้าสมัยและความไม่สมบูรณ์ของสารสนเทศได้

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากแหล่งสารสนเทศที่เป็นเทคโนโลยีและการสื่อสาร (แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคมออนไลน์) พบว่า มีปัญหาความล่าช้าของสัญญาณอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ความล่าช้าที่เกิดจากคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศ และเสียค่าใช้จ่ายสูงในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับผลการวิจัยของอักบูลา (Agboola, 2010) พบว่า นักศึกษาประสบปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และขาดทักษะที่เหมาะสมในการใช้สืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาและอุปสรรคด้านนี้สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากปัจจัยสภาพดินฟ้าอากาศที่แปรปรวนอาจเป็นสาเหตุให้สัญญาณขัดข้อง และสภาพเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เก่าทำให้มีปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ

3. บุคลากรมหาวิทยาลัยสารคามต้องการให้สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สนับสนุนการดำเนินการวิจัยด้านทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากบุคลากรที่สังกัดอยู่คณะหรือแต่ละหน่วยงาน อาจมีเอกสารหรือหนังสือเฉพาะสาขาวิชาเป็นของตนเองหรือมีสิ่งพิมพ์ให้บริการในห้องสมุดของคณะ เมื่อจำแนกประเภททรัพยากรสารสนเทศ พบว่า บุคลากรต้องการสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับในระดับที่ใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการใช้ศึกษาค้นคว้า คือ สืบค้นได้ง่าย ใช้สะดวกมีสารสนเทศจำนวนมากซึ่งใช้ได้ตลอดเวลา ผู้ต้องการสืบค้นได้พร้อมกันหลายคนและใช้ซ้ำได้ไม่หมดไป

บุคลากรมหาวิทยาลัยสารคามต้องการใช้บริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การสอนการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote/Zotero/Mendley โดยต้องการบริการสอนการสืบค้นสารสนเทศเพื่อวิจัยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก เนื่องจากสำนักวิทยบริการมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ฐานข้อมูลออนไลน์หลายฐานข้อมูลที่บรรจุสารสนเทศจำนวนมาก บางฐานข้อมูลต้องใช้เทคนิคในการสืบค้นเฉพาะ จึงต้องการคำแนะนำหรือสอนวิธีการสืบค้นเพื่อนำสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการออกมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของมัมโตร่า (Mamtora, 2011) พบว่า การสนับสนุนบุคลากรโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษาด้านการวิจัยนั้นนักวิจัยมีความพึงพอใจในระดับมาก หลักสูตรที่ให้บริการ ได้แก่ การค้นคืนสารสนเทศขั้นสูง การใช้ฐานข้อมูลด้านสุขภาพ การใช้ฐานข้อมูลทางการศึกษา การค้นวิทยานิพนธ์ การติดตามการวิจัย การใช้รายงานการอ้างอิงระดับชาติ การฝึกอบรมโปรแกรม EndNote การสอนการทำวิจัยผ่านระบบออนไลน์ การสืบค้นผ่านเว็บไซต์ และการให้คำปรึกษาด้านการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้จัดให้มีบริการสารสนเทศสำหรับบริการวิจัยหลายบริการพอสมควร ดังแสดงในงานวิจัยของน้ำลิน เทียมแก้ว (Namlin Teamkaew, 2015, pp. 44-49) ที่พัฒนาบริการสารสนเทศหลัก 9 ประเภท เพื่อสนับสนุนการวิจัยดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งผู้ใช้บริการอาจจะยังไม่ทราบถึงบริการเหล่านี้ จึงควรประชาสัมพันธ์บริการที่มีอยู่ให้บุคลากรได้ทราบอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งเชิญชวนมาใช้บริการให้มากยิ่งขึ้น และควรจัดให้มีบริการสอนการสืบค้นสารสนเทศตามความต้องการของบุคลากรและสร้างสรรค์บริการอื่น ๆ เพื่อการวิจัยให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้ให้บริการด้านทรัพยากรห้องสมุด สำนักวิทยบริการควรมีนโยบายการจัดการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งบางฐานข้อมูลได้ใช้ร่วมกับสถาบันอื่น ๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นผู้จัดทำให้และได้จัดทำเองบางฐานข้อมูล แต่

เนื่องจากฐานข้อมูลมีราคาสูงมากจึงมีบางฐานที่อาจไม่ได้ต่ออายุการเป็นสมาชิก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณและการวิเคราะห์การสืบค้นเพื่อใช้ประโยชน์ ซึ่งหากมีผู้ต้องการใช้ฐานข้อมูลที่เสนอแนะจำนวนมากจะได้รับการพิจารณาสมัครสมาชิกต่อไป หรือพิจารณาจัดหาฐานข้อมูลอื่นที่มีเนื้อหาสารสนเทศครอบคลุมสาขาวิชาที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม สำนักวิทยบริการได้จัดให้บริการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการวิจัยและการเรียนการสอน เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด หากต้องการใช้สารสนเทศที่ไม่มีในสำนักวิทยบริการ ผู้ใช้บริการสามารถขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ได้เพื่อทราบเทคนิคการสืบค้น หรือติดต่อขอใช้บริการจากสถาบันอื่น ๆ ทั้งนี้สำนักวิทยบริการควรประชาสัมพันธ์ แจ้งสถานการณ์การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์แก่ผู้ให้บริการเป็นระยะ รวมทั้งมีแผนสำรองโดยการเสาะหาฐานข้อมูลที่ให้เปล่า และหรือตั้งงบประมาณสำหรับการจัดหาทรัพยากรให้ครอบคลุมมากขึ้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นเก่า ทำให้มีปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ ควรตั้งงบประมาณสำหรับการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ใหม่และรับผิดชอบดูแลซ่อมแซมให้ใช้ประโยชน์ได้ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลออนไลน์/สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดซื้อหรือสมัครสมาชิก รวมทั้งการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการใช้บริการ
2. ควรศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลงานการวิจัยของบุคลากร/นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหาสารคามในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Agboola, I. O. (2010). Use of print and electronic resources by agricultural science student Nigerien Universities. *Library & Information Science Research*, 62(1), 62-65.
- Annichata Rungwichaniwat, & Ruethaichonnee Sithichai. (2013, January-June). Information seeking behavior of post-graduate students at Prince of Songkla University. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(1), 85-118. (In Thai).
- Barrett, A. (2005). The information seeking habits of graduate student researchers in the humanities. *The Journal of Academic Librarianship*, 31(4), 429-331.
- Bates, M. J. (1989). *The design of browsing and berrypicking techniques for the online search interface*. Retrieved from <https://pages.gseis.ucla.edu/faculty/bates/berrypicking.html>
- Berger, Arthur Asa. (1998). *Media research techniques*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Cool, C. (2000). *Patterns of information use, avoidance and evaluation in a corporate engineering environment*. Retrieved from <https://www.google.co.th/search?q.../2000patternofinformationuse.pdf>
- Duangai Wongsate. (2011). *Information-seeking behavior and information use among nursing teachers and students at Asia-Pacific International University*. Saraburi: Library and Information Center, Asia-Pacific International University. (In Thai).

-
- Edem, U. S., & Bassey, B. A. (1999). Information seeking behavior of graduate students in Nigerian Universities. *African Journal of Education and Information Management*, 2(3), 160–125.
- Francis, H. (2005). The information-seeking behavior of social science faculty at the University of the West Indies, St. Augustine Campus, *The Journal of Academic Librarianship*, 31(1), 67–72.
- Hart, R. L. (1993). *The information-gathering behavior of the faculty of a four-year state college*. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/304051304?accountid=50152>
- Jintana Gesornbuakao. (2012). Information seeking behavior of Kanchanaburi Rajabhat University students. *Journal of Kanchanaburi Rajabhat University*, 2(1), 79–89. (In Thai).
- Malivan Praditteera. (2013). *Information literacy behaviors of Rangsit University students*. Bangkok: Rangsit University. Thailand. (In Thai).
- Mamtora, J. (2011, July). Thinking big picture: Meeting the need of researchers in Northern Australia, *Australian Academic and Research Libraries*, 42(2), 88–102.
- Namlin Teamkaew. (2011). *The study of information needs and use of graduate students in distance learning and education development center at Mahasarakham University* (Unpublished master's thesis). Mahasarakham University, Maha Sarakham, Thailand. (In Thai)
- Namlin Teamkaew. (2015). *The development of information service system for research, Academic Resource Center, Mahasarakham University*, Maha Sarakham: Academic Resource Center, Mahasarakham University. (In Thai)
- Onuma Suebkraphan. (2009). *Information needs and information-seeking behavior of engineers at Advanced Info Service Company Limited Regional Operation North*. (Master's thesis). Chiangmai University, Chiangmai, Thailand. (In Thai)
- Peemasak Angchun. (2014, September–December). Factors influencing information seeking behavior. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 22(40), 119–142. (In Thai).
- Sombat Tayraukham. (2015). *Research methodology for social sciences and humanities* (3rd ed.). Maha Sarakham: Mahasarakham University. (In Thai).
- Sunanthar Vongjaturapat. (2007). *Information seeking behavior of sport science graduate students in state universities* (Unpublished master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand. (In Thai).
- Yuttana Samerchit. (2015). *A study of information seeking behaviors of graduate students at Thaksin University using the Principle of Least Effort (Zipf's Law)*. Songkla: Thaksin University. (In Thai).
-

Walliman, N. (2011). *Research method: The basic*. London, UK: Routledge.

Wilson, T. D., & Walsh, C. (1996). *Information behaviour: An interdisciplinary perspective: a review of the literature*. London, UK: British Library, Research and Innovation Centre.